

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVI. LETNIK ————— 1926 ————— ŠTEV. 2

ETNA.

Dr. Josip Ciril Oblak.

(Odlomek iz potopisa, ki ni potopis, nego popotna študija.)

(Dalje.)

To je čisto svoj nov svet, ki mu ne najdeš primere in ki ti potisne tvojo domovino skoro čisto v ozadje. Malokje v prirodi se tako markantno, da, celo mahoma odrazi vulkanski svet od ostalega. Vajen sivega skalovja, s katerim se zelenje baš vsled vsakdanje akomodacije očesa tako vjema, zazreš naenkrat pred seboj in vseokoli sebe črnojavo maso lave v vseh nijansah od črne do skoro živo rdeče (Monti Rossi), a s to temno bojo se krega in tepe — za tvoje vsakdanje oči namreč — posebno bujno živo zelenje, tako da te prvi hip to celo odbija, ker se mora tvoje oko šele privaditi na to novo kombinacijo barv. Isto se ti godi pri pogledu na takozvano »lavinno mesto« in z lavinim peskom ali lavinimi kvadri tlakovane temne ceste. Taka je Catania, ki je največje mesto v okolišu in pod okriljem Etne (z okoli 200.000 prebivalci — drugo največje mesto v Siciliji.) Tako turobno te zro te velike palače s svojimi temnimi zidovi, kakor da so vse okajene; — tvoje oko pa je vajeno tistih svetlih hiš s svojo vedro fizionomijo. Prav to dela Catania tako zanimivo, ne glede na to, da je tudi sicer zanimivo zgodovinsko mesto. Ustanovili so jo Grki leta 729 pr. Kr.; imenovala se je Katana, in je zaslovela kot bivališče slavnega pesnika Stesichora, ki nanj spominja marsikako imenovanje. Prav tako zaznamuje moderna Catania kot svojega največjega sina in enega najimenitnejših Italijanov skladatelja Bellinija, kojemu na čast se imenuje krasno gledališče, trg in najkrasnejše, kar ima Catania, to je divni park, nekoliko vzvišen nad glavno cesto Via Stesicoro Etnea, ki je sama na sebi vsled svoje širokosti (20 m) in dolžine (3 km) nekaj velikanskega. Nič manj impozantna ni cesta Corso Vittorio Emanuele (kajpak: brez cest in trga »V. Emanuele« in »Garibaldi« sploh ni mesta v Italiji, da, celo vasi ne), ki je nekaj sto metrov krajša in križa prvo čisto na južnem koncu, pomaknjena v bližino morskega obrežja. Ima pa še svojo

znamenito univerzo in krasno baziliko (iz l. 1173) Sv. Agate. V slednji je pokopan Vincenzo Bellini, njegov krasni spomenik na Piazza Stesicoro, obdan s figurami iz oper Norme, Puritancev, Sonambule in Pirata, je znamenitost zase. Da sta prav v mestu dve stari gledišči — starinska spomenika, to je grško in rimski amfiteater, deloma v lavo zakopan, deloma odkopan, deloma še pod lavo — je v Siciliji, kakor Italiji sploh, samo ob sebi umevno.

Lava z Etne se je privarila dvesto let po Kristu čez zahodni del stare Catine, ki je bila tedaj že rimska, in je pridrla prav v rimski amfiteater; nadaljnje njeno prodiranje pa je glasom legende zabranila sveta Agata s svojim pajčolanom. Pozneje osvojena od vzhodnih Gotov, Vandalov in Saracenov, je prišla pod oblast Normanov, leta 1170 popolnoma porušena od Hohenstaufovcev, dokler ni prišla pod oblast Aragoncev, pod katerimi je dobila l. 1444 svoje vseučilišče. Ogroženo pozneje še enkrat in zopet rešeno lave, jo je pozneje potres še enkrat porušil (1665). A temu potresu se ima zahvaliti nastanek nove moderne Catanie s krasnimi stavbami in cestami; odtlej jo uvrščajo med najznamenitejša in najkrasnejša mesta celega italijanskega kraljestva.

Čudno bitje na svetu je človek; tako visokoleteč je njegov duh, a zopet na drugi strani tak črv vkopan in zarit v svojo zemljo! Suni v mravljišče, — mravlje ti ga isti hip prično graditi zopet na istem mestu, makar, da jim ga stokrat zapored podereš. Ali se kaj dosti razlikuje človek od borne mravlje? Koliko mest morda že leži pod lavinimi valovi! Na enem takih valov je zidana tudi Catania. Lava se še ni dobro ohladila, a že je pričel človek iznova graditi na istih nevarnih tleh kljub svoji pameti in razumu! In v tem oziru se ne razlikuje Mesinec prav nič od Catanijca, in oba prav nič od Ljubljčanana. Smo kakor mravlje; podereš jim njihov kup ob potu — ne bodo se selile, ostale bodo tik ob potu, kjer jih je doletela nesreča in kjer jim preti še vedno iznova . . .

Tu v Cataniji sva bila primorana s prijateljem vsled slučaja, ki se mu je pripetil, bivati več dni, a reči moram, da mi ni bilo žal za to. Kajti v nobenem laškem mestu se nisem počutil bolj domačega kakor tu, kjer je vrhu tega tudi zelo ceno življenje; nedaleč od tu mala Taormina, ki leži ob morju severnejše od Etne že izven njenega območja, pa je eno najkrasnejših, a obenem tudi najdražjih sicilskih mest, letovišče bogatih Angležev, Amerikancev i. dr. . . . Menda me je navezal na to mesto oni krasni pogled na Etno, ki se kaže v ozadju. Etna daje mestu še v pozni pomladi radi snežnega venca okoli temena čisto alpski značaj, čeprav se iz sivega stožca, ki štrli iznad snega, kadi kakor iz večnega dimnika kolosalne Hefajstove

fabrike, zgrajene v osrčju te ogromne mase ali pa bogve koliko tisoč metrov — pod morsko gladino. Tudi ta dimasti oblak na vrhu bi moglo nevesče oko zamenjati z gosto meglo ali z oblakom, ki slučajno prehaja preko temena; edinole konstantnost te precej vihrajoče zastave z vrha te preseneča. Cela gora me je spominjala na naš Stol, dosti bolj ko na Vezuv, čeprav sta si ž njim brata, zlasti ker je pred okroglim stožcem, podobnim vrhu Vel. Stola — iz katerega se kadi — drugi vrh, čisto podoben vrhu Malega Stola. Seveda: vendar je to čisto drug svet, kakor smo ga vajeni gledati v naših planinah. Etna je imponanten vrh (saj je še za dobrih 400 m višji nego Triglav); lahko si predstavljaš, kako visok se ti vidi s terase, na kateri stoji Catania, ki leži v lahnem bregu od 10 do 60 m nad morjem! Le vsled ogromne razsežnosti pobočja nimaš vsega vtisa o tej višini, kakor ga imaš pod Triglavsko steno, ki bi ji pripisoval (pri Aljaževem Domu smo 1000 m nad morjem!) dosti večjo višino, Etni pa dosti manjšo. Tako zmotljivo je oko.

Pa je ta gora tudi sicer čisto drugega značaja; saj so jo stvorile vse druge sile, nego n. pr. naš Triglav. Dočim stoji Triglav sredi — bi rekel — enakovrednih svojih vazalov, ki jih je premikanje zemeljskih plasti dvignilo iz dna morja kot falango sivih štrlečih skladov in zidov z mogočnimi, fantastičnimi vrhovi čisto individualnih oblik, je velikan Etna sam sebe nadbljuval iz zemeljskih globin v nebotično višino. Etna ni gorska falanga, čeprav obsega njegovo območje, t. j. meja, do katere so pridrli valovi lavin in rek z vrha doli radialno na vse strani v pravilnem krogu, reci in piši tisočdvesto kvadratnih kilometrov. Zdaj si lahko predstavljaš vso mogočnost in grozno veličastje vulkanskih sil; ni čuda, da so si naši predniki postavili tron podzemeljskega boga v to mistično pokrajino. Tudi Etna ni brez takozvanih vrhov in tovarišev, toda on stoji med njimi, ne kakor kralj Triglavski med svojimi vazali, ampak kot velikan nad pritlikavci, ki so mu zrastle kakor gobe ali bradavice na ogromnem njegovem telesu: preko 200 jih je, vsi po enem slogu in z le malo individualnimi oblikami. Kdo bi našteval njih imena! Zadnja taka — sit venia verbo — »bradavica« je nastala l. 1886 v vrhu Monte Gemellaro (1450 m); ta vrh je nabljuvalo kar sedem kraterskih žrel, ki so se odprla v pobočju.

Kar se tega tiče, je tudi čisto drug pogled na Etno kakor n. pr. iz Neaplja na Vezuv, čeprav je tudi Vezuv veličasten in zanimiv, a je dosti nižji. Zato pa je delovanje kraterja, v kolikor se to izven izbruhov sploh more tako imenovati, bolj vidno, zlasti se pokaže proti večeru na Vezuvu med oblakom dima ognjeni steber — refleks lave, česar pri Etni niti s podnožja niti na vrhu nisem zapazil. Je pa

velikanska razlika med Vezuvom in Etno v višini (1200 m proti 3300) in obsežnosti gorskega masiva ter v razsežnosti območja vulkana. Bolj ali manj ob robu po obodu tega območja, ki tvori tako pri Vezuvu kakor Etni skoro pravilen krog, tečeta železnici: takozvana Circumvesuviana in Circumetnea, prva okolo 60 km, druga okoli 150 km dolga, kar tudi kaže prav dobro razliko v obsegu obeh. Dočim leži veliko mesto Neapelj sicer v bližini Vezuva, a izven območja Vezuvove lave na terciarnih tleh, leži Catania prav na valu lave, deloma sama zidana iz lave. Okoli Vezuva leži par mest in vasi: Barra, Portici, Resina, Torre del Greco, ki so prav za prav le podaljšek Neaplja kakor predmestja, dalje ob morju Torre Annunziata in zadaj Ottajano, Anastasiana i. dr. ter je v pokrajini neposredno pod Vezuvom 80.000 ljudi. A v takozvani Etninski pokrajini leži na lavi in iz lave sezidanih okoli 70 vasi in mest z nad 300.000 prebivalci; med njimi so mesta, ki leže do 800 m visoko v lavi ter brojijo do 35.000 prebivalcev (kakor Paterno, Biancavilla, Aderno, Bronte in Randazzo — med katerima doseže Circumetnea višino 974 m, Linguaglossa, Giarre, Acireale in druga manjša) in konečno največje Catania, vse to na vulkanskem območju okoli velikanskega trupa nad 3000 m visokega vulkana. A je to ena najrodovitnejših pokrajin v celi Italiji in tudi najbolj naseljena, ker pride ca 1 km² še enkrat toliko ljudi nego sicer v celi Italiji . . .

Tako obsežno je kraljestvo Etna! In ta Etna ni ženskega spola, ker se končava na »a«, kakor bi to mislil Ljubljčan, ki priznava kvečjemu še vojvodo za moža, — »priče« pa načelno ne, ker pred sodnijo postane vsakdo, ki ni toženec ali tožitelj, brez ugovora — ženska. »Priča je povedala,« — pa naj je možki ali ženska!*

Ne vem, kdo je pri nas prvi degradiral Etno za žensko; to pa vem, da se je dozdej pisalo vedno o »visoki Etni«, misleč pri tem na goro. Toda Etna je — vulkan, ognjenik, italijanski »Il Etna« tudi »Etena«, nemški »Der Etna«. Etna je torej — »on« in celo jako mogočen in silen »on« — vojvoda med evropskimi gorami in kralj med vulkani, s svojimi 3300 m višine sploh največji vulkan v Evropi. Zato mu pustimo njegovo možko dostojanstvo!

Brez imena pa tudi v Siciliji priprosto ljudstvo »Etno« imenuje kratkomalo »gora« »La montagna«, v tej obliki je seveda ženskega spola, Etna pa je zgodovinsko in zdaj tudi geografsko in oficijelno ime. Njega samega — velikana, imenujejo tudi Mongibello (nastalo

* Zato pa slugi priznava pogojno možki spol in ga po svoje, po ljubljansko — naravnost ginljivo — deklinira po formuli: — tele — teleta: sluga, slugeta... Zdaj bodo pa morda Ljubljčanji tudi sklanjali: »Etna« — »Etneta«...

deloma iz arabskega Djabel t. j. »gora«, in Monte = »gora«, torej pleonazem!)

On, ki je dom Kiklopov z glavarjem Hefajstom, ima svojo veliko zgodovino, ki sega nazaj v dobo grškoriških mitov, da, tudi svojo kulturo in celo svojo poezijo. Tam v stenah velikega prirodnega amfiteatra v Valle del Bove so zapisana tisočletja v zgodovini nezabeleženega delovanja Etninih sil. To, kar beležijo najstarejši zgodovinarji o delovanju teh podzemskih elementov, je takorekoč že novi najnovejši čas, — dober trenotek po pojmih geologa in filozofa. Saj so tedaj že stala na lavinih poljih številna mesta in vasi, in že tedaj je človek sadil in ševal in žel sadove, ki mu jih je radodarno dajala hvaležna lavina gruda...

Že Pindaros in Aishilos omenjata Etno in njegovo pokrajino; prvi slika celo njegov nastanek: izbruh jeze Zevsove, ki je vrgel to črno maso na giganta Typhona, — le-tá pa, sicer zagrebljen, a še vedno živ, bruha iz globin svojo jezo. Aishilu pa je Etna dom Hefajstov in Kiklopov, ki o njih poje tudi Homer v svoji Odiseji; orjak Polyphem je metal za Odisejem in njegovimi tovariši ogromne skale, ki so obležale v morju nedaleč od morskega brega: zdaj so to izredno mični otočiči — (kakor oni še slavnejši pri Capriju) — in tvorijo eno glavnih prirodnih krasot ob podnožju obmorske Etnine pokrajine tik pod lepim, obmorskim mestom Acireale kot »Scogli de Ciclopi« ali »Fariglioni«, gledajoč kot temni bazaltni stebri iz modrih morskih globočin...

Strabon, za časa cesarja Avgusta, popisuje Etno že čisto znanstveno in ga naslika že povsem takega, kakor je dandanašnji, toda brez vsakega smisla za prirodno lepoto visoke gore, pač v duhu tistega časa, ki še dolgo potem tudi o Alpah ni vedel povedati drugega, nego njih strahote. Saj vidimo, kako malo smisla ima še naš skoro novodobni Valvazor za estetsko lepoto prirode.

In kdo bi popisoval izbruhe Etnne, zabeležene od Pindarja (t. j. okoli 500 let pred Kr.) pa do najnovejšega l. 1899! Okoli 80 zgodovinsko dokazanih jih je, vsak je obenem rojstna letnica nanovo nastale takozvane »gore« ali vrha na ogromnem masivu velikana, ki se mu zdaj tu zdaj tam, zdaj višje zdaj nižje razpoči napeto telo... Najvišji njegov vrh (krater) je bil že davno nabruhan, se je deloma že tudi sam vase posedel ter tako deloma zaprl pot lavi, ki je iskala in išče ob svojem času izhoda na raznih pobočjih Etnskega trupla. Žrela so se odprla zdaj na severu, zdaj na jugu, zdaj na zapadu, skratka na vseh koncih in so nabruhala nove, večinoma dvoglave vrhove, dočim je dalje tekoča lava formirala nove doline in grebene na velike razdalje. Tako so nastali Monte Nero (leta 1646),

Monti Rossi v višini 980 m (l. 1666), ki je čisto blizu zadnjega kraja od Catanije gori proti Etni - Nicolosi. Odtod hodi tudi večina popotnikov na Etno ali — pa tudi ne! Kdor nima ne časa, ne volje, ne vztrajnosti za dolgo pot na Etno, ta se zadovolji z zelo priporočljivim izletom na Monti Rossi. Takih vrhov z ugaslimi kraterji je, kakor rečeno, v celem območju Etne nad 200, višje in nižje od 2600 doli do 900; eden izmed najvišjih, Monte Umberto Margherita (v višini 2450 m), je nastal ob izbruhu l. 1879.

Pa tudi Etna sam, najvišji vrh, ni ves ta čas miroval in tako mirno kadil svoje pipe, kakor običajno in slučajno tudi zdaj. L. 1865 se je pretrgalo njegovo žrelo tako, da je odbilo od njegovega roba, ki je bil na najvišji točki 3313 m visok, toliko, da ima najvišja točka Mongibella danes le 3279 m; zato pa je za 1 m zvišal s svojimi izbruhnimi masami 300 m nižjo teraso pod seboj. Na tej terasi, imenovani Piano del Lago, tiči od angleških oficirjev sezidana Casainglese od l. 1811 dalje, kakor mala trdnjava. — Tudi l. 1886 je sodeloval najvišji vrh Etne pri grandioznem koncertu, ko se je v smeri proti Nicolosi odprl velikanu po dolgem spodnji život in je bruhal iz enajstih žrel: iz najvišjega kraterja je metal s strahovitim hruščem pepel in žareče kamenje, pod njim na njegovem pobočju pa se je rodil iz sedmih žrel nametani najmlajši sinko njegov, Monte Gemellaro. Ni pa nastal tako visoko na pobočju, kakor oni l. 1879, ki je bil krščen, kakor se spodobi, za Umberto-Margherita (2450 m). V primeri s celim Etno pa sta oba pritlikavčka.

(Dalje prih.)

PLEZALNI ZAPISNIKI † DR. KLEMENTA JUGA.

(Dalje.)

21./VII. — Šivanje, pranje. V Mojstrano na pošto in po kruh. Zvečer prišel Volkar, pa ne radi discipline, marveč da bi bil z menoj pri prvenstvu nove smeri čez Triglavsko steno in radi Škrlatice na Dovški Križ.

22./VII. Z Volkarjem šla iskat vstopa v desni del stene ob 7¹/₄ h. Preprečkala srednje snežišče (vstop pri zelenici z macesnom v sredi pod steno) in na desno navzgor v polico. Moja kritika Volkarjevega tovarišstva v »Vestniku« ter osebna imela dobre uspehe; vedel se je tovariško, obvladal svoj temperament. Ker je kritika stvarna sodba, ne osebna žalitev, kreg ali prepir, marveč omogočeno spoznanje lastnih napak. Moja pohvala enako ni povzdigovanje, marveč sodba, da se ne prevzame. Kritika je imela namen vzgojiti generacijo, ne pa njega žaliti. Sedaj me je še v dobro voljo spravil

(ker sem videl prizadevanje in zaupanje), sicer pa je postal tudi previdnejši, odkar je zdrknil pod Brano in videl Lenarčičevo smrt.

Šli po žlebasti polici v kotu 30° na desno navzgor, obšli izrastek stene, spet navzgor na stebrast rob, z njega navzdol v žleb; tu obul plezalke in hotel na drugi strani žleba naprej navzgor po navpičnem kaminu. Do polovice. Tam pa je kamin postal previsen, se razširil, da se ni bilo mogoče zagvozdit, oprimki so nehali, da ni bilo mogoče plezati. Iz njega in pod njim desno od njega po zajedi gor na prvi nižji stolp (del celega stebra, na katerega smo hoteli priti, da bi šli naprej v smeri na desno). Z njega pa radi gladke previse ni šlo dalje. Pod njim na levi tudi ni šlo dalje, ker se je edini stop majal, stena pa taka, da se je vznak viselo. Torej nazaj!

Volkar se jezil, da je to poraz. A ni. Zmaga nad oviro pač ni, a moralen poraz je le tam, kjer je objektivno mogoč prehod, a se iz subjektivnih, radi lastne slabosti itd. umakneš. Tako sem se tudi jaz predvčerajšnjim pomiril, ko sem jasno in sigurno spoznal, da prehod ni mogoč. Pred tem spoznanjem pa se nisem hotel vrniti, ker vrniti se brez zadnjega poskusa, je res poraz. Če se pa umakneš, ker si kot človek prekratek, da bi izplezal, torej ti radi te lastnosti ni mogoče in si drugače (upor etc.) tudi ne moreš pomagati, ti to ni v sramoto; le žalostno je, da ne moreš izplezati. Primer: poraz srbske vojske iz leta 1915, ko se je morala umakniti. To ni bil moralen poraz, marveč zmaga. —

Nazaj do poti iz Luknje in po voglu na pode gledal, kaka je stena v kotanji nad žlebom. Od južne strani previsna gladka in navpična stena, od vzhoda (leve) bolj položna, uglajena, od zahoda pa položna s policami, a veliko plošč, plasti vise navzdol, mesto navzgor. Poskusiti bo treba desno od žleba! Ako prehod iz kotanje ni možen, bomo drugo leto kline zabili v žleb ali pa v kamin, kjer sva se danes vrnila. Ker je lepo vreme in ugoden razgled, jo udariva še na vrh Triglava z Bovškega snega. V 3 urah iz Luknje na vrh. Nato v Aljažev Dom, po Tominškovi. Za drugi dan se še nisem odločil, dasi sili Volkar na greben Škrlatica - Dovški Križ. On se rad opogumlja, ko ni nevarnosti. V steni pa človek ne sme računati, temveč vpoštevati le položaj. Isti turist rabi za isto steno različne čase, ker je stena polna izprememb; plezalne ture se ne dajo meriti po šabloni. Zato se jaz položaju primerno odločam šele, ko je stvar za odločitev zrela, ne delam pa vnaprej načrtov, ki bi mi jih potem napričakovani faktorji podrli. (Potem se pa ne umaknem več). Za jutri odločim, kakor mi bo jutri razpoloženje, telesno stanje (roke imam že vse preribane), vreme, daljava, čas —

dopuščalo. Volkar pa dela navdušene načrte, rad govori že naprej o vsem mogočem; a kjer je preveč besed, je premalo prave neuklonljive odločnosti.

23./VII. — Veter silen; dobro, da se nisem prenaglil s sklepom, ker na grebenu, ki je ves razpokan in krušljiv, bi nas burja ovirala. — Z Volkarjem proti steni, da bi poskusila vstop z zelenice, desno od žleba s snegom navzgor. Pa se je vлил dež, megla nastopila, torej ni bilo mogoče iskati nove smeri, marveč sva se premočena vrnila v Aljažev Dom.

24./VII. — Ob 6 h odšla z Volkarjem, ob 7 h na poti k sneženemu žlebu. V $\frac{1}{2}$ ure v čevljih iz zelenice, ki je skozi njo pot izpeljana, splezala na levo po skalah do strmejše stene, kjer si je treba preobuti plezalko. Ob $\frac{1}{2}$ 8 v plezalkah v steno in preplezala v eni uri prvo četrtino. Plezala sva po nekaki grapi v steni. Skale silno gladke, oprimki redki in majhni, dasi trdni. Strmina velika, veliko plošč. Treba neprestano paziti na ravnotežje in previdno plezati (ne kakor na Prisojniku, kjer se pleza dokaj brezskrbno. Enako v Tumovi in v nemški v dolnjem delu). Vedno je treba iskati izhoda (možna le ena smer). Tako sva priplezala pod skalo brez oprimkov. Držeč se majhnih robov sem preplezal, medtem ko mi je Volkar podpiral noge. Potem sem jaz njemu s cepinom pomagal. Slednjič sem pa priplezal na gladko ploščo, kjer je prehod nemogoč. Gladka plošča v nakloni 45° — 50° proti prepadu pa je bila neprestopna. Na desni strani pa je bila pravokotno na njo razčlenjena, a navpična skala.

Hotel sem splezati po njej, Volkar me je spodaj z vrvjo »zavaroval«, da ne padem delj, nego na oni svet, če bi padel; nato pa sem splezal nekoliko po plošči, dokler sem še imel kake opore, ter nato poskušal prestop navzgor nad skalo na desni; toda pri prvem zaletu se mi je oprimek utrgal; obvisel sem na eni roki (ranil sem si jo), da sem s težavo spet dobil tal na plošči. Odpočil sem si malo, nato pa zabil nekoliko nad ploščo v skalo kavelj. Pa je šel le za 3 cm v edino špranjo. Vkljub temu sem potegnil vrv skozi obroček in se nato poslužil tega kavlja kot stopa. Z levo nogo sem stopil nanj, z desno pa v zraku, pa sem se z desnico potegnil kvišku, da sem dosegel z levico neki (neroden) oprimek. Že teh par kretenj me je zmučilo, ker sem bil v skrajno težkem položaju. Nato sem se potegnil z desno kvišku, a na skali nisem našel nikakega oprimka za desnico. Levica mi je že polzela s preširokega oprimka in ker je bilo sedaj, ko nisem z desnico več visel na oprimku, več teže na nogi, se je pričel kavelj upogibati. S skrajnim naporom sem se vzdržal z levico na širokem oprimku (ga držal počez od strani, ne od zgoraj) toliko

časa, da sem z desnico dobil zopet prejšnji oprimek, do katerega sem se bil medtem že s pazduho naslonil; moral sem se zdaj z njega dvigniti. Ves zmučen sem prispel spet na edini stop pod skalo na plošči. Ko sem si odpočil, sem skušal zopet skalo naskočiti, topot malo nižje po plošči (bolj na levo v skali). Pa sem bil veliko prekratek, da bi dosegel edini oprimek, ki bi mi mogel kaj pomagati. Volkar me je že davno silil k umiku. Ko sem videl, da so vse možnosti prehoda izključene, sem se odločil za vrnitev, dasi ne morem popisati svoje nevolje, da mi je tako kratko mesto zaprlo prehod. Kavelj sem nato lahko potegnil iz špranje; tako zmajan je bil. Celu uro sem napravil na tem mestu!

Vračala sva se po isti poti (edini prehod), a navezana in prišla čez 3½ ure do tja, kjer sva bila obula plezalke, ker je plezanje navzdol v takem terenu kritično. Že od spodaj sem pričakoval na dotičnem mestu največje težave. Vsa druga četrtnina je tako ploščata in gladkostrma. Treba jo bo siloma prebiti s klini, potem bo možen prehod, ker sta drugi dve četrtnini dovolj razčlenjeni.

Volkarja je noga bolela, zato je šel danes domov. Spet sem sam.

25./VII. — Sem odšel proti Cmiru. Vzel plezalke po nepotrebnem. Kosilo si dal kar v žepe. Po Tominškovi poti do sneženega žleba, potem v dežju in snegu po žlebu gori, malo na levo za izrastek stene, za njim na desno navzgor do grebena, za njim na levo navzgor v žleb in potem do grebena med Cmirom in Begunjskim vrhom. Silno zeblo v ranjene prste, sicer pa to sploh stena ni. Je komaj kaj neugodnejša ko na slabo nadelani cesti (stezi). V čevljih, a se vkljub snegu ni nič drselo. Jaz sem bil v megli in sem se držal prehodov, ki so bili najugodnejši.

S škrbine sem šel levo na pravi vrh, ki pa še ni bil Cmir. Odtod me je pregnal električen oblak (lasje ježili, cepin sršel), nazaj na sedlo. Tam sem pod preveso čakal, da je hujši sneženi metež nehal, medtem pokosil in odšel nato na Beg. vrh. Tu lep pogled na trgajoče in podeče se oblake, ki jih je sonce obsevalo. Pravo krepčilo za dušo, ki mi je prej v mrazu vsa otrpela. (Vsakih 5 m plezanja sem se moral ustaviti in ogreti prste, da sem mogel čutiti z njimi oprimke.) Nato po stezi k Staničevi, na Kredarico in na Triglav, ker sem imel še čas. Nato v Aljažev Dom po Tominškovi.

26./VII. — Sam. Na Stenarjevo steno. Vreme ugodno. Od poti v Pragu kmalu od Aljaževega Doma stopil na desno gori k snežišču, po tem po travniških skalah gori do nekakega praga, nad katerim je terasa z grobljo velikih gromad snega. Preko praga splezal brez težave, gre se pa lažje desno od njega, ob njem po travnati strmini.

S terase šel desno gor po nasutini ter po nekakem žlebu na zeleno teraso, ki izstopa iz stene. Od tam na levo gor, sledeč kozji stezi skozi ruševje na travnate rebri. Tu je dosti očnic. Vedno dalje gor po tej rebri, dokler je še travnata. Ko se prične skala (šeče v višini 2000 m), obul plezalke in se držal v ravni smeri grebenčka, ki se dviga ravno v smeri od Aljaževega Doma gor. Potem lahek teren, oprimki dobri in dovolj gosti (strmina 60°) po lahkem terenu navzgor do grebena, za katerim je kotla (obrjena proti Rogljici). Po tem grebenu (tu našel štiri markacije, drugod ne naprej, ne nazaj ničesar) na levo gori do Stenarjevega grebena. To že spet v čevljih. Po tem grebenu, izogibajoč se previsom, na vrh. Skala vedno izvrstna. (Nekje je prehod pod skalo, ki je zagvozdena med dvema pečinama).

Plezal 7 h s počitki in kosilom vred. Po tej smeri bi se dala zgraditi strategično važna pot, ki bi bila krita proti fronti. Sicer izgubimo Stenarja. Opozoriti na to S. P. D. S Stenarja v Aljažev Dom tri ure.

27./VII. — Dež. Pral, bril, se kopal itd. Čop prodajal dolgčas ter strašno občudoval one letoviščnike, ki z železno vztrajnostjo po cele mesece prelenarijo, medtem ko jaz niti pol dneva pri miru ne vzdržim! Zapravljanje časa se mi zdi ubijanje mladosti in življenja.

Ob 1½ pa jo le popihal na Kredarico pit kavo. Prišel gori ob 4 h. Nato se vrnil v Aljažev Dom. Gori sem zvedel za vodnika Hlebanjo iz Mojstrane, ki se je to noč ubil na Kredarici. — Predsinočnjim pa govorili o Kugyju in Lenarčiču. Drugim je varoval življenje, sebi si ga ni obvaroval.

28./VII. — Sam. Na C m i r p o z a p a d n i s t e n i. Dva Zagrebčana — najbrže ne Slovana, sta se bahala, da so Slovenci zanič plezalci, ker še niso splezali na Cmir. Onadva da sta že. Da bi prej za to vedel, ko sta v Aljaževem Domu nastopala oblastno (govorila nemško), bi ju pozval sabo v steno. Na Cmiru pa sploh nista bila, nista bila vpisana v knjigi, ki je že od l. 1896. — Jaz sem 26-i. V Aljaževem Domu sta vpisala v knjigo »Ersterstigung«, na Cmiru pa sploh bila nista. Kjer dosti besed (bahavost), malo dejanj! Jaz sem šel po grabnu (prodišču potoka) takoj pri Aljaževem Domu na nasprotni strani Bistrice gori do žlebasto razritih pragov, pod njimi zavil po žlebu desno gori do macesnovega gozdiča nad pragovi, potem po tem gozdiču nad pragovi na levo in potem po ruševju na levo navzgor, dokler se ni izobličil Cmirov steber, ki vede od vrha ravno v smeri proti Aljaževemu Domu. Po tem stebru plezal, izogibaje se previsam na desno in levo, po žlebovih, policah, steni itd. Silno komplicirano iskanje prehodov. Skala dobra, oprimki trdni in primerno gosti, razen na nekaterih mestih. Plezal v čevljih do

približne višine 2100 m. Nevarnost je bila, da se zaplezam v položaj brez izhoda, ker mi je bilo vse neznano. Moral pogosto plezati vstran na robove grebenov in opazoval naprej, ali je teren prehoden. S tem sem zamudil precej časa. Plezal sem po levem robu stebra prehajaje na levo in na desno stran roba, kakor je bila dana možnost prehoda. Plezalka sem obul v nekem kaminu, kjer so bili preredki oprimki, da bi izplezal s čevlji. Ko sem z njimi poskusil, nisem mogel izplezati in sem že skoraj zdrknil. Izplezal sem z veliko težavo, a šlo je le. Potem naprej tje in sem do vrha stebra. S tega vrha se vidi naravnost v Aljažev Dom in iz Aljaževega Doma se vidi ta vrh, ne pa Cmira. Sem gori sem slišal Torkarjevo harmoniko. S tega vrha po kratkem grebenu do stene, potem desno navzdol za en seženj nižje in potem po policah v steni na desno do žleba, ki me je privedel na greben Cmira. Po tem grebenu, nato kmalu na vrh Cmira. Z vrha v treh urah v Vrata po dolinici severno od Cmira (med tem in Mlinarico). S Cmira proti jugu izogibaje se plošč in v kotanjko — — — — — (dalje nečitljivo!) (Dalje prih.)

ZAPODNEM.*

Dr. H. T u m a.

Po izgovoru in pomenu Trentar prav tolmači besedo Zapodnem: »za poldnevom«. Tudi po legi bi se ne moglo domnevati na podstave »pod«(-a) ali »poden«, ker svet ob izviru Soče in Loméh nikakor ne odgovarja tvorbi, kakor se rabi po Alpah za pod. Podi pomenijo visoke planote kraškega značaja z dolinami in grivami, n. pr. Križki Podi, Kaninski Podi. Tudi planina Zapotok, ki je v ozadju pod Grintavcem, ne tvori podov.

Cela Zadnja Trenta je objeta po grebenu Grintaveca, Bavškega Pelca in Travnika in je odprta na vzhod. V tem mirnem zavetju gora, na solnčni legi je morala biti prva naselbina v Trenti. Zadnja Trenta ima dve stopnji, spodnja do 975 m ob produ Zapodnem, do zgornje se pride po strmem skoku skozi gozd, zakotje planine Zapotoka 1385 m. Spodnja Trenta, stisnjena med pobočje Ozebnika, Tičarice in Grintavške ostroge, ima le malo solnca in malo rodne zemlje. Občina Soča, ki je tik pod Grintavcem in Črnim Vrhom, nima od sv. Martina pa do Svečnice skoraj tri mesece solnčne svetlobe. Spodnja Trenta postaja svetla šele ob Svečnici, ko solnce zahaja v smeri Soške doline. Log je od sv. Martina do novega leta cel dan v senci, ob Svečnici do poldne, poleti pa je ves dan na solncu od 7. ure zjutraj do 7. zvečer. Pri cerkvi zaide solnce tudi poleti skoro po 2. uri.

* Gl. »Pl. V.« 1925, str. 265.

Sledovi nemških imen v Logu in Sprednji Trenti kažejo, da so se tod ljudje naselili bržkone šele takrat, ko so odprli rudnike in plavže; do tedaj pa je morala biti vsa Zadnjica, Sprednja in Srednja Trenta hcsta. V Zapodnem so večji trentski posestniki, imajo obilo paše, lesa, planine; na podamku okoli hiš, travnikov in njiv dozoreva seveda tudi le »čompa« (krompir).

Preden sem se poslovil iz Trente, sem obiskal še enkrat starega »Kvrha«, vulgo »Pri Hanzi«. Imel je svojo bajto na desnem bregu prođu, živel je sam z ženo, star preko 86 let, imel pa je še dober spomin.

Izpred njegove bajte je lep pregled gromade Prisojnika in Mojstrovke ter naravnost gor čez Lomé proti Vršiču. Vršič mi je imenoval »Špica v Sedlih« in šije od Vršiča do Prisojnika »V Sedlêh«. Ker je svet ondukaj Kranjske Gore, so pač merodajna imena, kakor se rabijo tam, torej Vršič (1721 m) in tik njega okrogle glave Bavhe, ob 1724 m »Sovna Glava«. Zadnja ostroga Prisojnika, 2348 m, je »Kraj Sten«. Od tam se niža Gladki Rob do razpotja planinske poti na Prisojnik in Razor. Drnasto pobočje pod Gladkim Robom, kamor se pot prekobali, se imenuje Golica. Pod njo gre klin v Gorenjih Léžah v steno Maklena Peč do 1296 m. Na levo pod Makleno Pečjo sredi gozda je senožet »Strma Frata«, ob 1250 m; nad njo v smeri Sovne Glave pod Prisojnikom, pomaknjena proti Strmi Frati, je »Osojna Glava«. Okoli nje pašnik Kórenske Police. Pod Glavo v Šitu je polica na »Gumnu« (gemnu); sedlo za Glavo v Šitu, čez katerega gre pot od Doma na Vršiču na Mojstrovko, se imenuje »Zágata«. Iz Trente na Mojstrovko se hodi do Hude Ravni (1495 m) in čez Gumno na levem okoli Glave v Šitu na markirano pot. Prva špica na levo od Šita je Suhi Vrh 2002 m. Zahodno pred njim je Prednja Kurja Dolina, potem je Kurja Špičica, nekotirana, zahodno pred njo Zadnja Kurja Dolina. Sledé lašte »Za Rebrom«, nižje doli Police in nad Zapodnem pod Policami na levo Čelo. Od Polic doli sega orjaški prelom v laštah cele gore Šnita, iz katere na dnu izvira Soča, tako da pravijo tudi pri izviru Soče: »V Šniti«. Na desno od Šnite nad izvirov so gole lašte, na odstavkih sem in tje še z ostanki gozda »Pod Leško«. Travnik je zeleno rebro do 2146 m, na levo pod rebrom karakteristične Mize 1909, poleg Jalovca točka 2310 m je Golica ali Golična Špica. Ves prostor na hrbtu Mojstrovke iznad Kurje Doline naprej in do Golice je Velika Dnina. Kvrh mi je pravil, da je enkrat bila gori lepa sočna paša, od tod ime.

Od studencev v Loméh krene pot na levo poševno gor na »Veliko Dnino« in se še danes imenuje Rudniška pot; pelje »Na Rudo«, kjer so nekđaj kopali železo. Stari Bertelj je v bližini te poti

našel verige, kakor so jih rabili v rudniku, in še vedno se najdejo sledovi iz časov rudniškega obrata. Pod planoto Velike Dnine so plazovi posneli in odnesli nekdanj bogati gozd, tako da so ostale večinoma le gole lašte, ki se podirajo ena za drugo in so nanesele morež (Murrkegel), ki sega pod Lomi ob izviru Soče do Srednje Trente. Ime morež sem našel dosedaj le kot lastno ime in sicer za vrh 2261 m nad Bavšico in za grič, na katerem stoji cerkev Chiusaforte, omenjena že leta 923 po Kr. Teren imenovane gore je grobljast, pravi nanos grušča pa je grič cerkve Chiusaforte. Poleg tega je omeniti Morišna, orjaške nasipine pod grebenom Krasjega (1872 m) do Pirhovega Vrha (1661 m) nad Trnovem. Skozi te je izkopala Soča globoko korito, tako da je viden prerez skozi nasipine, ki tvorijo na levo struge visoke galerije. Besedi »morež« in »morižna« smatram za sorodni z besedo mir, t. j. razmetano ali naneseo kamenje ali suhi zid; prim. lastno ime Mirnik pod Mangartom za pašnik, ki je posut s kamenjem.

Vsekakor je »morež« morfologično tako karakterističen, da ga porabim kot generično ime za Schuttkegel, izraz, ki ga pogrešamo v terminologiji.*

Pod plazovino na levem bregu ob izviru Soče stoji vse polno znamenj, ki oznanjajo nezgode vsled kamenitih in snežnih plazov. Škoda, da nam ni kak diletant - slikar nabral teh priprostitih spomenikov trentarskih kmetov z dotičnimi napisi vred. Ravno ob razpotju k izviru stoji ti eno takih znamenj. Leta 1891 je plaz ubil Matijo Kvrha. Stari mož leži sključeno, s pastirsko palico poleg sebe. Bliža se mu drug mož na pomoč, tudi s palico v roki. Nad njima pa so stožčasti zeleni griči s piramidastimi drevesi, pod katerimi se pase precej pravilno razvrščenih troje črnih in troje belih ovac, podobnih šakalom.

Na nekdanje rudnike pod Pelcem kaže tudi ime »Pri Hiši«, pod Rokavcem. Tam, mi je pravil Kvrh, so bila stanovanja za rudokope; viden je tudi še rov v rudnik, četudi je zasut.

Dolgo ostane razsvetljen po večernem solncu Prisojnik s svojim pobočjem. Rob nad Oknom se imenuje »Nad Jamo«; pod Léžami, nad Kranjegorsko planino je Zaprti Plaz. Poleg glavnega vrha sta posebno lepo vidni v Zapoden dve špicí Zvonikov 2472 m, s klinom

* Lastna imena, ki so s tem v zvezi, so morda tudi Moriž (Maros) na Sedmograškem, Morava, Mura, Murica. Riguttini ima laško »mora« — Haufen von Steinen. Bavarsko in Koroško pozna murre = Schuttkegel. Weigand navaja staronordiško Morfeiner Staub, v jeziku Baskov — murna. Trava, ki raste okoli mira ali po morežu je moravica ali muravica, v dolini je okoli hiš po nanosih temnozelená narava. Beseda mora biti splošno-evropejska.

dol, in »Turn pod Zvoniki«. Pod njim, pravil mi je Kvrh, je razložil stari Šila, ki je že veliko let v grobu — živel je menda pričetkom 19. stoletja — s prostim očesom mladega junca na paši. Šlo je za stavo. Opisal ga je natančno, da ima po hrbtu belo liso, ki se vleče do repa. Šli so po »rešpetin« v »médeni obleki« (Messingfuttural), kakor ga je opisal Kvrh, in dognali so, da ima Šila prav. Pri tem je Šila s prostim očesom videl bolje nego drugi s perspektivom in jim je narekoval ter popravljal, česar niso prav opazili. Isti Šila je v mraku zagledal z vrh Zadnjiškega Dola doli v Zadnjici, skoraj 2 km daleč in 600 višine, med grmovjem se gibajočega medveda.* V skalovju nad potjo, ki vede nad Kranjegorsko planino na Razor, je polno jamic: »Jajčki«, bržkone je to le ljudska etimologija za jaček, t. j. jamica.

Stari Kvrh mi je docela potrdil, kar sem nabral imen po Trenti. Tako sem z dobro vestjo končal svoje delo.

DINARA. (1831 m).

P. Cevc.

(Konec.)

Ker so bili vsi prav zgovorni, sem jih vprašal za pota; naštevati pa so mi jih toliko in tako, da so mi zmedli orientacijo. Zato sem po svoji stari navadi sklenil, da sledim le smeri, pota pa ubiram le v toliko, v kolikor mi sama pridejo pod noge. Ker pa se mi je neki Plija le ponujal in ponujal za vodnika, sem ga, čeprav ne prav rad, vzel s seboj. Povedati pa moram: brez njega bi bil jaz še ta dan, čeprav brez pota, na vrhu; z njim pa sem bil šele drugi dan. Sicer pa: vodil je dobro.

Šla sva po polagoma se dvigajočem kraškem terenu, severo-vzhodno proti Podiću. Steza, če tista reč zasluži to častno ime — je bila komaj vidna, ostro kamenje štrli kar na lepem iz njene srede. Z Bogom, Dinara, najbrže tudi čepinja na glavi, če bi tu padel! Kajti na en kamen bi se spodtaknil, na deset drugih pa priletel! Tem lažje bi se to pripetilo, ker je kamenje od opank izlikano, okovankam drči, a pogled kaj rad, na mesto na stopinje, uhaja na Dinarsko steno, ki stoji pred nami razgaljena od vrha do tal.

Od hiš sem sva v dobri poldrugi uri dosegla Podić. Razen razgleda ni tu nič posebnega: trije gospodarski hlevi; pri tretjem pa, ki stoji za lučaj kamna daleč od prvih dveh, zavije steza na Dinaro. Temu hlevu bi se prilegla orientacijska tablica; saj se križa

* Specialist dr. E. Dereani je v svojem predavanju v Gorici, meseca januarja 1914, potrdil, da je mogoče, da ima kak človek zrklo tako izredno urejeno, da se kosa z daljnogledom.

tu več potov: kozjih, ovčjih, kravjih in človeških. Najina steza je sicer strmejša, toda boljša od dosedanje. Dviga se med boričevjem v serpentinah. Kmalu sva naletela na prav pripraven kraj za počivanje; kar spustila sva se na tla. Pogled mi je plaval doli po kraški ravnini: preveč kamna, a premalo vegetacije, komaj malo paše za ovce.

»Tu«, pravi Ilija in pokaže na malo kamenito gomilico, »je pokopan neki Lukeš, ki so ga pred leti ubili hajduki.« Res, izpod kamnov so štrlele človeške kosti . . . Spomnil sem se, da je Dinara bila nekdanj domovina »vuka i hajduka«. — Hajdukov ni več, volkovi pa so še. Ilija, ki je tudi lovec, mi je pravil: »Pred nekaj tedni sem šel s štirimi drugimi lovci na lov na volkove, tja na drugo stran Dinare, kjer se ležejo. Iz neke dupline slišim nekakšne glasove; ko grem pogledat, kaj je, zre v mene več volčjih oči. Ustrašim se, ker bil sem sam; hitro pokličem druge. Vseh pet z napetimi petelini vstopimo v duplino in najdemo pet volčjih mladičev. Vzamemo jih s seboj in jih čez noč skrijemo v drugo jamo, ki jo pokrijemo z vejami. Slišali smo staro celo noč okrog laziti. Tudi mi nismo spali; vso noč smo sedeli s hrbtom obrnjeni k ognju, s puškami v rokah smo pričakovali napada. Ni ga bilo. Zjutraj smo vzeli mladiče s seboj.«

Volkovi se, posebno poleti, ogibljejo človeka; jaz nisem videl nobenega.

Po tem kratkem odmoru sva nadaljevala pot in brez vsake težave kmalu prišla do Kapnice, orjaške pečine. V njenem podnožju curlja studenček. Ta nama je postregel! Dobra je dalmatinska kapljica; toda ta je še boljši. Da nama mrzla voda ne naškodi, sva takoj nadaljevala pot navzgor; čez pol ure sva prišla do stoletne samotne bukve, po kateri se ta kraj imenuje »Sama Bukva«.

Na nadaljnem potu so naju vedno pogosteje obdajala drevesa in proti nebu ponosno štrleče skale; svet dobiva bolj obličje naših gora. Pot naju je peljala mimo štirioglate jame, polne listja. V njej so nekdanj gostovali divji mrjasci. Za spomin na nje se imenuje jama »Krmenjak« (krme = prašič).

Na sedlo s severovzhodne strani Dinare, ki se že iz doline dobro vidi, sva prilezla ob $\frac{3}{4}$ na 6. Še en pogled nazaj doli po Kninskem polju in Kotarskem humlju in najine oči že gledajo čisto drug gorski svet. Na dolgo in široko sami vrhovi, a pod nama prijazni dolinici: Duler in Dol. Samar. Zavila sva še četrtr ure proti iztoku in dokončala za danes turo. Stala sva pred pastirsko kočo na Gor. Samaru. Pes naju je pozdravil prvi, nič kaj prijazno.

Koča je zložena od neoklesanega kamna, dolga kakih deset korakov in ozka; v streho sem z glavo butal, skozi špranje, posebno na

leseni strehi, bi lahko prst porinil. Da je tu zračno, vetrovno, deževno, kakor že vreme nanese, je umevno. Sredi koče je gorel ogenj, nad njim je od strehe visel na verigi kovinast kotel za žganje. Pred vhomom je bilo korito s snegom, ki si ga ohranijo na ta način, da ga spomladi, ko ga je tu še veliko, nanosijo v kakšno jamo in ga pokrijejo z listjem.

Ko sem vstopil, so mi takoj pastirji v svojem krogu napravili prostora in sedež na štoru. Povedal sem, odkod in kam. Niso se ravno čudili, da me je zgolj turistična žilica tu gor zanesla, ker so to leto imeli že tri take obiske. Postregli so mi z jedjo. Marko, gospodar te koče, mi je zatrdil, da kar premore koča, bodo delili z menoj in, dokler sem pri njih, naj bom brez vsake skrbi. Zahvalil sem se in zamislil v tiste davne čase, ko so baje naši pradedi z enako gostoljubnostjo sprejemali gosta. Čutil sem se v tej primitivni koči, med temi zagorelimi, od narave utrjenimi pastirji, ki jih toliko opevana civilizacija še ni dosegla, res kot človek med ljudmi.

Preden se zmračí, sem se hotel še malo razgledati. Nad kočó strmi severni rob Dinare, pod njo že imenovani dve zeleni dolinici, boljše kotlini, ker sta zaprti od vseh strani; tam zadaj kipe v višave Bosanski vrhovi, nad vsem pa plavo nebo. Paša je tu gori obilna; trava skoraj do kolen. Okoli kočé me je vedno spremljal en pastir, zaradi psov, ki tu ne poznajo šale, topot pa še lajati niso smeli; videl sem, da bi mi kaj radi »hlače pomerili«.

Solnce je zašlo, mrak je začel pošastno lezti iz dola vgor, od Dol. Samarja se je slišalo otožno in monotono pevanje pastirja, ovce so zapuščale pašo; postalo je hladno. To je čas, ko se človeškega srca nehote loteva otožnost, zavest o minljivosti vsega... Zlezal sem nazaj v kočó in jo našel čisto, pospravljeno in pometeno. Sedel sem k ognju med pastirje in se grel, a dim me je neprijetno ščegetal v grlu in očeh. Večerjal sem s pastirji žgance in mleko. Sam ne bi bil spraznil tiste skledice, če bi mi ne prišla na pomoč mala Gjukica, štiriletna hčérka Markova, ki sem se ji s cukrčki zelo prikupil; z združenimi močmi je šlo in ona je polizala še dno.

Ležišče so mi nastlali s slamo in ga pognili s plaščem. Pastirji so šli spat ven, okoli ovčje ograje, zaradi varnosti ovce pred volkovi. Mislil sem, da jih bo zeblo; pa globoko njihovo smrčanje mi je povedalo, da se motim. Tudi jaz bi rad čim prej zaspal; toda kaj še! V koči je bilo tudi ponoči napram meni vse prijazno, kar je živelo (psi so bili zunaj), zlasti pulices alpinae, kakor je nekdo imenoval tiste krvoločne skočne zverinice. Dodobrega so me zdelale, preden sem zaspal. Še danes me zasrbi, ko se spomnim na nje.

Okrog četrte ure sem vstal.

Rojstvo mladega dne v carstvu planin! . . . Kateri planinec še ni opazoval tega veličastnega pojava v gorski prirodi! Duša se polni vtisov, upov. Rekel bi, da se skupaj z dnevom bude in razvijajo tudi naše duševne in telesne energije; planinec se čuti prerojenega, da bo kos najtežji turi.

Marko mi je za zajutrek pripravil mleko, za pot pa mogočen kos ovčjega sira. Ob 5. zjutraj sem se poslovil od priproste, gostoljubne kočice in sem z Ilijo odrinil proti vrhu.

V par minutah sva se povzpela na hrbet severnega roba Dinare. Tod rastejo tudi planike; toda kakor pri nas, tako jih tudi tu uničujejo nerazumniki, samo da se tu imenujejo koza, ovca, pri nas pa — izletnik. — Od omenjenega hrbita sva na levo pošev dosegla severozahodno stran in se po tej strani zlagoma vzdigovala. Pri koncu bukovja sva se obrnila naravnost navzgor in brez vsake težave ob 6. uri zasedla vrh, kjer čepi mala kamenita piramida.

Razgled na vse strani nepopisno lep. Proti jugovzhodu se nadaljuje Dinarsko gorovje, v njem zavestno dviga Troglav (1913 m) svoje tri vrhove proti nebu, kakor v zavesti, da je najvišji v Dalmaciji; njemu na desno se razteguje gorovje Svilaje, med oba pa je položena nežna dolina Cetinska. Tam dalje nas pozdravlja Mosor (1340 m) in Bioskovo (1760 m); proti vzhodu in severu se vrstijo venci Bosanskih vrhov, eden za drugim, zadnji le v obrisih vidni. Severozahodno pa se oko ne more dovolj nagledati ostrih, v solnčnem blesku sneženobelih vrhov Velebita. Zahodno se na dolgo in široko razprostira Kotarsko Humlje in Kninsko Polje. Sredi kraške ravnine pa se je mogočno posadila gora Promina (1143 m), bogata na rudah, levo od nje Kozjak (1207 m). Še dalje proti zahodu pa se blesti Jadransko morje.

Gledal sem in se ves zatopil v ta prirodni čar . . . zazdelo se mi je, da so se vsi ti trdi vrhovi združili s planinskimi dolinicami, s kraškimi ravninami, s srebrnimi rekami in sinjim morjem v čarobno kolo, iz katerega done mogočne melodije dalmatinskega šajkaša: »Oj, divne li Dalmacije, oj, divne li Dalmacije! Oko gleda ta čar, srce je vneto za lepoto te zemlje, duh pa se, gnan od neustavljive vzročnosti, kakor puščica od tetive dviga višje, višje, v le njemu pristopne višave, k začetniku veseljstva . . .

Veter je zapihal in me spomnil, da sem še v okovih telesa; zavil sem se v jopič, kmalu mi je tudi skozi njega prišel do čutečega; v vsakem kotu, za vsako skalo me je staknil, ter me naposled primoral na odhod.

Nižajoč se doli, sva se v glavnem držala zahodne stene. Pota ni bilo, tudi ga ni bilo treba. Le poležano in bodeče borovo grmičevje, na katero sva enkrat naletela, je bilo nadležno, a nikaka resna ovira.

Na levo pod nama je zazijala orjaška jama, pravilno okrogla, kakor globina ogromnega klobuka, na desno pa sva večkrat gledala čez vrtoglave strmine zahodne stene.

Na Prozlop (1651 m) sva prišla ob $\frac{1}{2}$ 8., od tu se nama je nudil razgled na reko Cetino, ki se vije po dolini na okolico Velike in Kijevo.

Smer najine poti je bil še vedno rob zahodne stene. Pred Bunjavo Glavo, menda, sva se po nekakšnem koritu, ki se je vse do dna dobro videlo, spustila v podnožje stene, a nato pošev čez pust, kamenito, od vode razrovano in izprano poljano k cesti, ki sva jo ob $\frac{1}{2}$ 11. dosegla. Gruča hrastovih dreves naju je tu vabila v senco. Časa sva imela dovolj; legla sva v hlad ter se zagledavala nazaj na Dinarsko steno, ki se zdi, vsaj s te daljave, nepristopna. Približno sredi stene se nahaja dobro vidna skala, imenovana »Sami Kamen«; stoji v koritu, ki mu pravijo »Jasle«. Pod to skalo so, po narodnem pripovedovanju, zakopani zakladi. Naj bodo! Za turista pride bolj v poštev korito Jasle; izgleda sicer nepristopno, toda se dá, kakor mi je Ilija zatrjeval, preplezati. Ko sva bila gori nad njim, je to možnost lepo zamolčal, da me ne bi zapeljal v skušnjava; zapazil je bil menda, da je v meni precej vratolomnega duha. Po mojem računanju bi bil to, s ceste sem, najbližji dohod na Dinaro.

Med turo sem opazoval opanke, v katerih je hodil Ilija in ki so tu pri pastirjih edino obuvalo; uvidel sem, da so za pastirje morda dobre, planincu pa bi služile edinole kot plezalke. V strminah se je Ilija travi in grušču ogibal, a kaj rad je hodil po položenih ploščah; na debelem grušču je zaostajal in pri hoji navzdol prav nalahko stopal; moje okovanke pa so se obnesle povsod.

Dodobra sem se odpočil v senci. Poslovil sem se od Ilije in se ob 12. odgugal naprej po cesti proti Kninu. Ob $\frac{3}{4}$ na 3 sem bil zopet pri izviru Krke; spustil sem se s ceste doli, da od blizu občudujem to krasoto. Sklenil sem, da odrinem ob $\frac{1}{2}$ 5. in tako brez nepotrebne napora pridem na vlak. Pa sem se uštel! Zagledal sem se v prirodno lepoto in pozabil, da čas hiti. Kakor tisti mladi menih, ki se je tako zamaknil v petje nebeške ptice, da ni opazil, kako je medtem dobil sivo brado, tako tudi jaz nisem vedel, kako je dotlej, ko sem slučajno pogledal na uro, postalo že » $\frac{1}{2}$ 6.« Vedel sem le: do vlaka imam, za daljavo čez 5 km, časa koma $\frac{3}{4}$ ure! Hentaj! Nahrbtnik nase, palico v roke, pa v dir! Po bližnjicah, čez polje, čez drn in strn! Ves spehan sem treščil na kolodvor k blagajni. Po

»voznem redu« bi manjkalo še 5 minut do odhoda, po »voznem neredu« pa je vlak imel zopet poldrugo uro zamude!

S turistovsko potrpežljivostjo sem se vdal v usodo in se tolažil, da je bolje, če ima vlak zamudo, nego jaz.

ČEZ HRIB IN DOL

TRI POČITNIŠKE TURE L. 1925.

Izmed počitniških tur (na Kepo, dvakrat na Triglav, na Prisojnik—Razor, Guštanj—Sv. Uršula, Črna—Sv. Jakob—Solčava, Piskernik—Kokrsko sedlo, Aljažev Dom—Škrlatica) sta dve vredni, da o njih kaj več povem:

1. Na Grossglockner. Bili smo 3 prijatelji (člani kluba »Modrasa«). 2. avgusta: Beljak—Dölsach, z avtom v Heiligenblut. Med potjo smo se bili seznanili z dvema prijaznima mladima Dunajčanoma, ki sta imela isti cilj — Grossglockner. Ves dan je lilo. 3. avgusta: Naliv. Stanovali smo v Heiligenblutu pri nekem kmetu jako poceni. Heiligenblut je čedna vasica z jako ljubko lego; v največji kras ji je lična gotška cerkvica in — seveda — Grossglockner, ki smo ga videli zvečer ob luninem svitu z lepo novo sneženo kučmo. Ljudje so tu snažnejši in prijaznejši od naših. 4. 8. smo dospeli po lepi novi cesti iz Heiligenbluta do Glocknerhausu (2143 m) in od tod po travnatem pobočju do zasebnega hotela Kaiser Fr. Josef-Haus. Tu smo nekoliko počili in se nato napotili povprek čez ledenik Pasterzo ($\frac{1}{4}$ h širok) po gazi, ki je bila dobro vidna v novem snegu. Nato pa po Hofmanovi poti, najprej malo po skalah in nato po samem snegu in ledu, do kočje Erz. Johann Hütte na Adlersruhe (3465 m). Novega snega je bilo tu $1\frac{1}{2}$ m; bil pa je že osrenjen. Spali smo v obednici na tleh, ker je bilo v mali kočici do 200 ljudi, postelj je pa samo za 80. Spal sem dobro, ker sem takih prenočišč že navajen. 5. avgusta smo se zbudili ob $\frac{1}{2}$ 5 h. Zunaj je bil velik vihar in gosta megla, zato smo se napotili proti vrhu šele ob 10 h, ko je vihar nekoliko ponehal. Mnoge partije so se zaradi viharja vračale, nam pa niso vzeli korajže. Odrinili smo! Jaz pa sem zagrešil veliko neprevidnost. Imel sem namreč od prejšnjega dne mokre nogavice, ki so kaj hitro zmrznile, tako da so mi otrpnile noge okoli prstov. Rešil sem se le s hitrim prestopanjem in gibanjem. — Bili smo seveda za vsak slučaj navezani na vrvi, pa tudi dereze smo krvavo rabili. Gr. Glockner je podoben Triglavu, le bolj strm je, pokrit s snegom in manj zavarovan. Nevaren pa ni. Edino 10 m dolga in 30 cm široka Glocknerscharte (sedlo med Vel. in Malim Klekom) je malo opasno; z vrvojo pa se lahko premaga. Kmalu smo bili na vrhu (3798 m) pri 2 m visokem železnem križu. Vpisali smo se (štampilije ni) in jo kmalu pobrali, ker se ni videlo dalje ko 5 m. Na Malem Glocknerju nas je zopet ujel vihar in podobno je bilo, da imajo na Kleku coprnice svoj občni zbor. V koči smo se malo pogreli in otajali ivje, ki se nam je nabralo po obleki; nato smo jo po isti poti ubrali nazaž čez Pasterzo v Heiligenblut; prenočili smo pri tistem kmetu. — Hodili smo brez vodnika, ker Bog Kranjca ne zapusti, kadar ne zmore visokih računov. (Za 3 osebe 4 ure daleč od Franz Josef Hausa do Adlersruhe stane vodnik 45 šilingov = 360 Din.) Vrnili smo se čez Lienz - Beljak - Celovec - Prevalje - Guštanj. Za 6 dnevno bivanje v Avstriji smo porabili vsak 1000 Din, pa smo še razkošno živeli in kupili poleg tega vrv in dereze.

2. Rjavina-Kanjavec. — 24. 8. sem šel s Kredarice na ledenik in odtod naravnost pod sedlom v stenc, kjer sem kmalu naletel na staro pot, ki sem jo

zasledoval (potem na vrh Malega Triglava. Potem sva šla z Jožetom, ki me je spremljal, še na vrh. Z vrha sem odšel v družbi še dveh tovarišev na Kredarico in od tu v Staničevo kočo, kjer smo pustili svoje stvari ter odšli na prvi vrh Rjavine. Tu sta ostala tovariša, ki sta se ustrašila nadaljnje poti, in sem odšel po grebenu na drugi vrh, kjer sem se podpisal kot 21. od l. 1896. Nazaj sem se spustil po južnem pobočju, pa sem moral radi nastalih težkoč in ker nisem imel s seboj plezalk, zopet na greben in odtu na prvi vrh, naprej pa s tovarišema v Staničevo kočo. Med turo na Rjavino je ves čas vlekel silen veter, ki me je parkrat položil na tla; zato je bila tura tudi težavnejša nego je v normalnih razmerah, — 25. 8. smo ostali v koči, ker je zunaj deževalo. — Turo smo nadaljevali v Aleksandrov Dom in od tod čez sedlo Hribaric na Kanjavce (2568 m). Ta vrh je prav tako malo obiskan ko Rjavina, čeprav je lahek in se z njim zamudi komaj 1½ h. S Kanjavca smo imeli lep razgled na morje.

Potočnik Miha.

OBZOR.

Dr. Julius Kugy: »Iz življenja planince.« (Aus dem Leben eines Bergsteigers«). Bergverlag Rudolf Rother, München, 1925. Mark 16.— Zdaj imamo v rokah knjigo, ki smo jo napovedali že v lanskem letniku na str. 286. Ker bomo o njej obširno poročali v prihodnji številki, se topot omejimo le na splošno označbo, a obračamo pozornost vseh ljubiteljev zdrave prirode in prirodnega zdravja vobče, posebe pa vseh, ki so bili, bodo in bi bili radi pravi, neskvarjeni planinci, strnjeni z bistvom in življenjem planin, prošinjeni z njihovo poezijo in životvorno močjo, obračamo pozornost na to prekrasno knjigo, iz katere plastično odseva življenje moža, ki je skozi dva rodova — Dr. Kugy je rojen l. 1858 — živel in se oživljal v svojih, naših planinah, odseva prav tako, kakor se iz njegovega življenja plastično v čisti luči poezije dvigajo kot čudežna in vendar naravna, prav živa bitja njegove, naše gore, predvsem njegov bajni Triglav.

Prav našim najlepšim goram, Julijskim Alpam, od Bohinjskega jezera tja do Kanina, je v prvi vrsti posvečena ta knjiga; planinec je dr. Kugy tudi drugod, i v najvišjih — Mt. Blanc, M. Rosa itd. — a domačin je v Julijskih, doma v Triglavu. Zato naj vsi, ki so še planinci ali so že planinci ali hočejo postati planinci, vzamejo to knjigo v roke in sledijo večjemu, drznemu, skromnemu, tihemu, navdušenemu, mladeniškem, zrelemu voditelju dr. Kugyju... Če bodo kdaj imeli priliko čitati tudi druge planinske knjige, bodo priznali, da je dr. Kugyjeva kakor samostojen, mogočen — in ljubeč vršac med njimi.

Knjiga ni knjižica, ampak je veliko delo slovarske oblike in krasne opreme; knjiga je trdo v platno vezana in ima 340 strani navedene velikosti; opremljena je vrhutega z 61 slikami na umetniškem papirju v krasni izvršitvi; slike so narejene po najboljših fotografijah, med fotografiji nahajamo tudi našega † B. Brinška in Jos. Kunaverja.

Vzemite torej v roke življenjsko delo »Triglavskega očeta« dr. Kugyja.
Dr. J. T.

Veliki župan Mariborske oblasti dr. Otmar Pirkmajer je bil lansko leto trikrat v Logarski dolini. Dne 18. julija je bil z g. dr. Svetkom, načelnikom notranjega ministrstva, in z g. Voušekom, srezkim poglavarjem, na Okrešlju, kjer jih je pozdravil načelnik »Savinjske podružnice« SPD g. Fr. Kocbek. — Dne 30. spt. se je zopet peljal z avtom v Logarsko dolino, da si ogleda potrebna popravila ceste iz Solčave do Logarske doline. Spremljali so ga g. komisar

dr. Farčnik, gerent okraj. zastopa dr. Jos. Goričar in načelnik »Savinjske podružnice SPD« g. Fr. Kocbek. Kmalu nato je določil za popravilo dotične ceste 50.000 Din. V lastni režiji se vrši delo, ki ga opravlja 13 delavcev — Primorcev. Napravil se je nov most (predzadnji), ki je bil zelo nevaren, na drugih krajih se je cesta razširila z odkopavanjem ali razstreljevanjem skal in zgradile so se nove škarpe. S popravilom te ceste se bo promet tujcev v Logarsko dolino zelo pospešil; Savinjska podružnica SPD izreka zato g. velikemu županu iskreno zahvalo.

Knjižnico v Piskernikovem zavetišču je treba pomnožiti. Savinjska podružnica je zaprosila razne knjigarne in založništva knjig za darilo. Na to prošnjo se je odzvala edino knjigarna Kleinmayr & Bamberg s 7 knjigami. Srčna hvala!

Nediscipliniranost obiskovalcev koč. Zdaj, ko je postala turistika splošna in moderna, hodijo v planine »planinci« — celo člani SPD, ki ne poznajo etičnih načel planinstva in ne vedo ceniti dobrot planinskih postojank. To dokazuje njihovo vedenje. Spominske knjige prelistavajo na tako divjaški način, da so vse raztrgane. Na Planjavi je nekdo spominsko knjigo uničil, v skrinjico pa nasul peska. Pri Frischaufovem Domu raznašajo knjige in jih puste zunaj ležati poklopek in mizah, da jih morajo drugi pobirati in shranjevati. Nedavno je nekdo ukradel dva zvezka »Alpenflora«. Letos pa sta se dva posetnika Frischaufovega Doma posebno odlikovala. Na Veliki Šmaren sta napravila eden v stranišču nateh drugi v hodniku pred kuhinjo vsak svojo — reč . . . Mari ni to barabstvo in barbarstvo?

Planinski koledar za l. 1926. je tiskan na 6 lepenkah s po 1 sliko iz Julijskih Alp (Staničeva koča, Aleksandrov Dom, Koča pri Triglavskih jezerih, Erjavčeva koča, greben Razora in pogled z Jepe na Triglav). V toliko je koledar planinski. — Vsaka lepenka je zase ločena v obliki stenskega koledarja in vsebuje pod dotično sliko koledarski del za 2 meseca. Tehnična izvršitev je zelo ukusna. — Naroča se pri tisk. ravnatelju A. Höflerju v Ljubljani, Wolf. ul. 1. Cena za člane SPD 20 Din, za nečlane 25 Din.

DRUŠTVENE VESTI.

Ustanovni občni zbor »Saveza planinskih društev« se je vršil v Zagrebu v nedeljo dne 17. jan. Zastopana so bila: »Srbsko planinsko društvo« iz Beograda. »Slovensko Planinsko Društvo« iz Ljubljane, »Hrvatsko planinarsko društvo« iz Zagreba, »Planinsko društvo Fruška gora« po svojih delegatih.

Zborovanje je vodil gospod J. Pasarić kot podpredsednik Hrvatskega planinarskega društva. Pravila so bila odobrena. Izmed delegatov se je volil za leto 1926 sledeči odbor s sedežem v Zagrebu:

Predsednik Pasarić; podpredsedniki: dr. Tominšek, ing. Nedeljkovič, dr. Pavlas; tajnik dr. Prebeg, taj. namestnik dr. Hirc.

Podrobno poročilo o nanovo prijavljenih društvih za vstop v »Zvezo« poda dr. Prebeg, sprejme se »Društvo planinara« v Bosni, druga društva pa se pozovejo za ureditev še nekaterih pogojev. Radi Hrvatskega tur. kluba Sleme se naprosi Srbsko planinsko društvo, da v sporu med Hrvatskim planinarskim društvom in Tur. klubom Sleme v interesu planinstva skuša zadevo zravhati.

Jako obširna je bila razprava radi voznih ugodnosti, ki so jih turisti imeli na železnicah, a so se deloma ukinile. Sklenilo se je, da Zveza stori pri železniškem ministru in pri merodajnih faktorjih potrebne korake, da dobe

planinska društva za svoje člane zopet znižanje po železnicah. Sklene se nadalje, da vsa planinska društva, včlanjena v Zvezi, imajo enake članske izkaznice s sliko po vzorcu Slov. Plan. Društva in se za vse člane Zveze uvedejo znamke, ki se vsako leto nanovo izdajo. Važna je bila razprava radi uvedbe enotnih markacij; pri trgovskem ministrstvu se store potrebni koraki v varstvo in zaščito markacij.

Brzjavno se je odposlal pozdrav na Nj. V. kralja in na trgovskega ministra dr. Krajača.

Ustanovni občni zbor Belokranjske podružnice SPD se je vršil dne 20. sept. 1925 na Planini pri Črnomlju. Ob tej priliki sta si ogledala delegata Osrednjega društva, gospoda dr. Fr. Tomišek in Alojzij Knafelc, gradbena dela planinskega doma na Mirni Gori; izjavila sta se laskavo o prekrasnem razgledu raz Mirno Goro ter o dosedanem delu zgradbe.

Predsednik pripravljalnega odbora, gospod Zagažen Ivan, je otvoril zbor. Pozdravil je navzoče, zlasti oba ljubljanska delegata. Navzoči so določili za predsednika zborovanja g. Zagažna, za zapisnikarja g. Šeška. V svojem poročilu je predsednik g. Zagažen obširno orisal pripravljalna dela za ustanovitev podružnice ter za zgradbo planinskega doma. Iz tega poročila posnamemo sledeče:

V jeseni l. 1924 je sklical g. Zagažen sestanke v Metliki, Črnomlju in Semiču, na katerih je pojasnjeval važnost ustanovitve Belokranjske podružnice SPD in gradbe planinske kočje na Mirni Gori s turističnega, tujskoprometnega in narodnega stališča za Belo Krajino, zlasti pa za bližnjo okolico Planine. Izdelal je potem pravila, ki so bila odobrena 17. prosinca 1925.

Ker se je moralo s pripravljalnimi deli za prvo planinsko kočjo v Beli Krajini iz tehtnih vzrokov takoj pričeti, se je sestavil pripravljalni odbor pod predsedstvom g. Zagažna; odbor je ta dela započel. Za kritje stroškov gradbe se je zbiral denar najprej med prebivalstvom Bele Krajine, pozneje pa tudi širom Slovenije; zlasti Ljubljčanji so se pokazali darežljivi. Predsednik sam je zbral nad 30.000 Din.

Da bi se izognili zbiranju od osebe do osebe, se je započela v maju planinska tombola v Ljubljani. Zaradi stalnega deževja, mnogih drugih prireditev ter preživelosti interesa za tombolo, se je ta vkljub ogromni reklami in bogatim dobitkom končala nepovoljno. Ta neuspeh je bil povod krizi v pripravljalnem odboru. Z ustanovitvijo podružnice je spor končan.

Da bo mogoče dokončati stavbo, ki bo zgrajena v belokranjskem narodnem slogu in je že precej daleč dospela, so se razposlale nabiralne pole križem Slovenije. Komur ne bo mogoče nabrati kaj v korist kočje, ta naj čimprej vrne polo, da se bo vposlala drugemu zbiratelju.

Po izčrpnem poročilu predsednika je govoril še g. dr. Tomišek ter pozival na skupno in vztrajno delo.

Nato so se vršile volitve v podružnični odbor. — Izvoljeni so: za predsednika: Zagažen Ivan, šolski upravitelj v Planini; za tajnika: Battelino Anton, stavb. poslovodja v Metliki; za blagajnika: Brinskele Andrej, posestnik v Planini; za odbornike: dr. Širko Ivan, dr. Küssel Božidar, Lah Rudolf in Rozman Ivan; za namestnika: Šmuk Ivan in Stangl Avgust; za pregledovalca računov: Frank Joško in Srakar Mihael.

Srpsko Planinsko Društvo v Beogradu. Dne 17. dec. 1925 se je vršil v Beogradu občni zbor Srpskega Planinskega Društva, ki je bil pomemben posebno radi tega, ker se je vršil prvič pod lastnim krovom, v društveni hiši na Avali. Koča na Avali je najlepši uspeh društva v delovanju zadnjih treh let. Zraven skromne dosedanje zelene kočice je društvo postavilo letos velik paviljon z lepim salonom

Pregled poseta

planinskih koč **podružnic** SPD v letu 1925.

Sestavil Leopold Sparhakl.

Red. št.	Ime planinskega zavetišča	V oskrbi	Število sobnih postelj.	Oskrbovana v letu 1925	Turistov posetilo od 1. I. 1925 do 31. X. 1925.										
					Podaniki SHS			Čehi	Nemci	Avstrijci	Italijani	Francози	Angleži	Ostali	Skupaj
					Srbi	Hrvati	Slovenci								
1	Prešernova koča na Stolu	Kranjska podružnica	1	1/6 4/10	10	70	1116	16	—	161	—	1	—	2	1376
2	Valvazorjeva koča pod Stolom		4	celo leto	14	50	1287	10	—	7	2	—	—	—	1370
3	Koča na Gozdu	Kranjskog. podr.	14	1./6. - 20/9	28	185	595	8	—	9	7	—	3	—	853
4	Mariborska koča	Mariborska podružnica	45	celo leto	80	455	2315	100	—	166	—	—	—	—	3116
5	Koča na Klopnem vrhu		10	15./7. - 15./9	10	50	670	60	—	20	—	—	—	—	810
6	Turistovski Dom na Plešivcu	Mislinska podr.	21	1/6. - 30/9.	8	32	1098	2	6	57	5	—	—	51	1259
7	Ruška koča (dep. Planinka in Candrova koča)	Podravska podružnica	37	celo leto	38	157	2685	4	59	633	10	—	—	13	3599
8	Jurkova koča na Lisci	Posavska podr.	—	ne oskrbovana	—	342	363	—	41	—	—	—	—	—	746
9	Vilfanova koča na Begunjščici	Radovljiska podr.	10	30/5. - 20/9.	2	31	507	5	—	7	2	—	—	2	556
10	Frischaufov Dom	Savinjska podružnica	17	1/6 - 20/9.	10	37	1090	19	6	37	16	—	—	1	1216
11	Piskernikovo zavetišče in Tillerjeva koča		30	celo leto	23	40	1151	1	12	29	5	2	4	3	1270
12	Koča na Korošici		11	1./7. - 15./9.	12	20	462	12	8	—	3	—	—	—	517
13	Mozirska koča	Celjska podr.	7	1./7. - 15/9	1	43	193	—	231	—	—	—	—	—	468
14	Celjska koča		9	celo leto	4	29	1515	1	4	15	2	—	—	2	1572
15	Krekova koča na Ratitovcu na novo zgrajena l. 1925.	Seiška podr.	16	9/8 - 15/9	3	11	338	—	—	—	—	—	—	—	352
			232		243	1552	15358	238	367	1141	52	3	7	74	19062

in s teraso, s krasnim razgledom na Beograd in Zemun. Čim bo dovršena še pravkar grajena avtomobilska cesta na Avalo, postane to nedvomno najlepša izletna točka Beograječanov, pozimi kakor nalašč pripravna za smučarje.

Društvo je prirejalo večje izlete, med drugimi na Kopaonik in Šar planino; manjše skupine pa so se udeležile skupno s hrvatskimi tovariši tudi izletov v Slovenijo, ki so ostali vsem v najlepšem spominu in so postavili tudi temelj ustanovitvi Zveze Planinskih Društev.

Poročila posameznih funkcionarjev odbora so bila sprejeta soglasno in z odobravanjem na znanje. Pri volitvah je bil z vzklikom izvoljen sledeči odbor: predsednik: g. Stanoje Nedeljković, gen. dir. katastra; podpredsednik: g. dr. Dušan Mitrović-Spirta, zub. lek.; I. sekretar: g. Andrija Ristić, adv. pripravnik; II. sekretar: g. Vera Mesicki, bank. čin.; I. blagajnik: g. Boško Marković, šef blag. klasne luterije; II. blagajnik: g. Zora Djordjević, profesor; I. ekonom: g. Luka Radovanović, profesor; II. ekonom: g. Milan Ristić, pukovnik u penz.; član: dr. Milan Hristić, advokat. — Nadzorni odbor: g. Joža Žnidaršič, čin. min. fin.; g. Lili Zega, kemičarka; g. Dragutin Mihajlović, bank. čin.

Za prihodnjo sezono namerava društvo v prvi vrsti posvetiti svoje sile popolni ureditvi paviljona na Avali ter najintenzivnejši propagandi za razširjenje turisticke v Srbiji, ki je tamkaj še zelo malo razvita. Društvo bo stopilo dalje v čim ožje stike z bratskimi društvi na Hrvatskem in posebno v Sloveniji, kjer je planinski sport najbolj razvit.

Naše slike. Bovški Grintavec in Jalovec z Lanševice. Zadnji Vestnik nam v članku »Iz pozabljenih planin« opisuje turo čez obmejno gorovje, med tem čez Lanševico (2003 m); od tam opisanega širnega razgleda nam predočuje današnja zimska slika skoro najlepši del — pogled proti Jalovcu (2643 m). Onstran globoke Trente štrli proti nebu ta najzapadnejši mejnik naše krasne zemlje — dobro ga izpoznamo, dasi se na videz spaja z nekaj višjo kupolo odzvetega nam Mangarta (2678 m). Pogled krasán, spomin kot strup grenák. T.

O zboru delegatov (20. 12. 1925) poročamo prihodnjč.

Vsebina: Dr. J. C. Oblak: Etna (str. 25). — Dr. Klement Jug: Plezalni zapiski (str. 30). — Dr. H. Tuma: Zapodnem (str. 35). — P. Cevc: Dinara (str. 38). — Čez hrib in dol: Tri počitniške ture l. 1925 (str. 43). — Obzor: Dr. Julius Kugy: Iz življenja planinca. Veliki župan Maribor. oblasti (str. 44). — Knjižnica v Piskernikovem zavetišču. Nediscipliniranost obiskovalcev koč, Planinski koledar za l. 1925 (str. 45). — Društvene vesti: Ustanovni občni zbor »Saveza planinskih društev« (str. 45). Ustanovni občni zbor Belokranjske podružnice SPD. Srpsko Planinsko Društvo v Beogradu (str. 46). Pregled poseta planinskih koč podružnic SPD v l. 1925 (str. 47). Naše slike (str. 48).

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.— Din, za inozemstvo 60.— Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjemu Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Bovški Grintovec in Jalovec z Lanševice

Fot. prof. Janko Ravnik